VREMEA

DREPTEI NAŢIONAL - CREŞTINE

Anul V nr. 64 21 noiembrie - 18 decembrie 2003, 8 pagini 3000 lei www.edituravremea.ro

EDITORIAL

NECESITATEA COMPROMISULUI SAU
ÎNTRE RĂU ŞI MAI PUŢIN RĂU

Ceea ce multă lume presupunea de o bună bucată de vreme, iar institutele de sondare a opiniei publice ocoleau cu grijă să ne comunice, s-a confirmat prin sondajul efectuat în luna septembrie de Gallup Organization România; la întrebarea „Cât de bine credeţi că ar fi pentru România să aibă un sistem politic democratic?", 80% din cei întrebaţi răspund „rău" şi „foarte rău", iar la întrebarea „Cât de bine credeţi că ar fi pentru România să aibă un regim militar?", 57% răspund bine zşi foarte bine. Răspunsurile sunt uimitoare doar pentru naivii sincer occidentali şi primite cu falsă uimire de clasa politică autohtonă. Populaţia pune semnul egalităţii între democraţie, aşa cum o cunoaşte de 14 ani, şi corupţie, furt nepedepsit, dezordine, lipsă de siguranţă, lipsă de dreptate şi justiţie. Dar regimul militar nu este posibil acum, din pricina unicei supraputeri, Statele Unite, şi a Uniunii Europene, care refuză să accepte orice regim autoritar de dreapta, în schimb colaborează fără complexe cu state comuniste totalitare sau „democratice", precum China şi Republica Moldova. Regimul militar nu e posibil aici, numărul generalilor roşii legaţi de comunism este covârşitor şi întreaga armată a fost transformată de comunişti din corp constituit pentru apărarea ţării în instrument de menţinere a regimului. Încercarea şefului Marelui Stat Major din timpul nevolnicului preşedinte Constantinescu, generalul Chelaru, ca Armata să aibă un cuvânt de spus în treburile statului, a fost sugrumată în faşă.

Dorinţa majorităţii populaţiei de a îndepărta regimul corupt şi clientelar aflat la putere, atestată de sondajul amintit şi de numeroase alte sondaje din care reiese că „ţara se îndreaptă într-o direcţie greşită", nu poate fi gândită decât prin modalităţile şi instrumentele pe care democraţia mai mult decât imperfectă de după '89 ni le permite. Prima ocazie de a răsturna de la putere guvernul parazitar P.S.D., care are atracţia veşniciei la putere, sunt alegerile de anul viitor. Forţele politice aflate în competiţie şi cu şanse de a intra în Parlament sunt în număr de trei, dacă nu ţinem seama de U.D.M.R., care este partidul etnic al maghiarilor, naţional pentru maghiari şi antinaţional pentru români şi care este atras de putere şi de concesiile pe care le aşteaptă de la orice guvernare. Cei trei competitori sunt Partidul Social Democrat, succesorul Partidului Comunist Român, democratizat de circumstanţă, Alianţa pentru Dreptate şi Adevăr, rezultat al acordului electoral între Partidul Naţional Liberal şi Partidul Democrat, şi Partidul România Mare. Având în vedere că nici una din aceste trei formaţiuni politice nu va deţine majoritatea parlamentară şi că ponderea lor probabilă se va situa la alegerile de anul viitor la 40% pentru P.S.D, 30%-35% pentru A.D.A. şi 20% pentru România Mare, viitorul guvern va fi rezultatul coaliţiei a două dintre cele trei grupări.

Oricât ar părea de nedorită, inadmisibilă sau imposibilă, coaliţia se va forma într-un fel sau altul, este inevitabilă, realitatea politico-electorală o va impune, un guvern minoritar al unei singure formaţiuni fiind o soluţie fragilă, de scurtă durată, un compromis în vederea unor alte alegeri, anticipate şi, ca atare, de nedorit. Pentru a putea face o alegere corectă şi responsabilă în această situaţie politică complexă, care aduce aminte de jocul de biliard, când, pentru a lovi cu efect bila dorită, trebuie lovită mai întâi o altă bilă care, prin legile geometriei atinge mantinela, apoi o bilă intermediară care loveşte cu eficacitate bila dorită, este necesar să stabilim compatibilitatea, valoarea şi relaţia cu interesul naţional ale celor trei formaţii politice concurente.

P.S.D. este prima organizaţie politică post-revoluţionară, numită pe rând F.S.N., F.D.S.N., P.D.S.R. şi acum P.S.D., care este constituită din membrii fostului Partid Comunist Român, o parte din fosta nomenclatură comunistă, este succesorul P.C.R., un partid clientelar care şi-a format o structură organizatorică interesată de îmbogăţire rapidă prin corupţie şi care şi-a creat feude ale „baronilor locali" ce domină spaţiul politic românesc de 10 ani. Acest partid a întârziat cât a putut tranziţia de la socialism la capitalism, cu urmarea situării României pe ultimul loc printre ţările candidate la integrarea în Uniunea Europeană, a refuzat şi refuză în continuare retrocedarea proprietăţii proprietarilor de drept şi restituirea pământurilor pe vechile amplasamente, a „privatizat" pe preţuri de nimic sau cu credite nicicând rambursate, în favoarea clientelei sale politice, întreprinderile rentabile, menţinând în proprietatea statului pe cele nerentabile şi cauzatoare de pierderi, a reciclat fosta Securitate în noile servicii de informaţii create şi în „oameni de afaceri", şi-a subordonat în mare măsură mijloacele de informare, încearcă, şi uneori chiar reuşeşte, să folosească instituţiile tradiţionale, Biserica şi Armata, în interes propriu. Pentru toate acestea şi multe altele, interesul naţional, al ţării, cere ca acest partid să nu fie votat, el merită votul negativ al tuturor celor care gândesc, simt şi suferă pentru această ţară.

Alianţa *Dreptate şi Adevăr* este compusă din două partide care s-au compromis prin guvernarea de 4 ani din perioada Constantinescu, dar sunt mai puţin corupte decât P.S.D. Partidul Democrat şi-a revizuit linia politică socialistă a fostului preşedinte Petre Roman, iar liberalii şi-au regăsit unitatea iniţială. Este o opoziţie credibilă la P.S.D. şi este cea mai bună formulă de vot în lipsa unei alternative naţionale de dreapta.

Partidul România Mare, apărut ca formaţiune de stânga, naţional-comunistă, aliată la guvernarea cu P.D.S.R. în cadrul „patrulaterului roşu", este pe drumul revizuirii principiilor iniţiale, declarându-şi susţinerea pentru aderarea la U.E., moderându-şi ataşele comuniste şi securiste, menţinându-şi opţiunea naţionalistă, păstrează însă o tăcere suspectă privind restituirea proprietăţilor confiscate abuziv, dar sprijină privatizarea şi

Continuare în pag. 7

ROMÂNIA DUPĂ COMUNISM

Fragment din cartea *România după comunism: nemulţumire faţă de democraţie*, de Tom Gallagher

De la scandalul „Armaghedon 2", din ianuarie 2002, când a devenit clar că Partidul Social Democrat nu a abandonat stilul autoritar al predecesorilor, FSN/FDSN/PDSR, presa românească a devenit pesimistă în evaluarea şanselor României de a intra în Uniunea Europeană la data stabilită, în 2007. Tonul critic al raportului din 2003 al Comisiei Europene despre progresele României în vederea aderării va întări, probabil, punctul de vedere potrivit căruia România nu va primi, în 2005, invitaţia formală de aderare la UE. Din punctul meu de vedere, aceasta este o presupunere greşită. România are susţinători puternici la vârful UE. Ei nu sunt de găsit în general în Comisia Europeană; pe măsură ce s-au familiarizat cu membrii actualului guvern şi cu oficialii principali ai birocraţiei labirintice, oficialii a căror sarcină este să implementeze diversele programe de preaderare, cunoscute sub nume ca PHARE, ISPA şi SAPARD, nu au devenit entuziaşti în ceea ce priveşte perspectivele europene ale României. Dar Comisia este alcătuită din birocraţi ale căror recomandări pot fi ignorate de Consiliul de Miniştri al UE. Adrian Năstase ştie unde se află puterea UE. El nu se teme să-l critice public pe Jonathan Scheele, dacă recomandările acestuia (precum cea de anul trecut pentru un plan finanţat de UE privind îmbunătăţirea sistemului de termoficare din Bucureşti şi reajustarea notei de plată a beneficiarilor) nu se potrivesc cu interesele PSD. Dar el va anula orice angajament dacă primeşte brusc o invitaţie de a petrece weekend-ul într-una din casele de vacanţă ale lui Silvio Berlusconi.

Criterii noi pentru România

Un puternic consorţiu de state europene doreşte acum România în UE în 2007, chiar dacă termenii admiterii ei trebuie făcuţi mai flexibili. România va fi evaluată de-acum preponderent nu în baza capacităţii sale de satisfacere a termenilor de aderare sau a competitivităţii efective cu alţi membri UE, ci după un cu totul alt set de criterii. Nu este o coincidenţă faptul că suporterii cei mai gălăgioşi ai României – Marea Britanie, Italia şi Spania – sunt, de asemenea, statele europene care au sprijinit cel mai puternic scopurile militare ale preşedintelui Bush în Orientul Mijlociu.

Aceste naţiuni atlantiste au fost impresionate de disponibilitatea României de a constitui un cap de pod pentru operaţiunile conduse de SUA în Orientul Mijlociu. Aceste state, dependente de livrările de ţiţei din Orientul Mijlociu pentru viabilitatea lor economică, sunt impresionate de supunerea unei ţări care se găseşte într-o parte tot mai strategică a lumii.

Pion în disputele europene

În al doilea rând, perspectivele de aderare ale României s-au îmbunătăţit datorită disputelor politice din sânul UE pe tema direcţiilor viitoare ale Uniunii. Marea Britanie, Italia şi Spania doresc ca statul-naţiune să-şi menţină supremaţia chiar şi în timp ce aranjamentele comune ale UE devin normă în zone decizionale importante. Ele ştiu că presiunile pentru aranjamentele federale complete din viitor vor fi mai puternice pe măsură ce uniunea economică devine realitate. Pentru a amâna federalismul, este în interesul lor să permită aderarea unor state mai slabe, cu probleme majore, precum Polonia şi România. Vor trece ani, probabil decenii, până când UE va putea depăşi indigestia severă ce va urma absorbirii de noi membri cu dificultăţi acute. Abia atunci va fi posibilă întoarcerea la scopurile federaliste ale părinţilor fondatori ai UE.

Piaţa-premiu pentru producători

În al treilea rând, România, cu piaţa sa de peste 20 de milioane de oameni, reprezintă un premiu important pentru statele europene care-i sprijină candidatura. În mod special Italia beneficiază enorm de modul în care s-a deschis piaţa românească pentru bunurile şi serviciile sale. România a scăzut barierele tarifare în conformitate cu cerinţele UE. Mari firme de comerţ precum Selgros şi Metro s-au stabilit în întreaga ţară. Ele vând mult caşcaval românesc, dar mare parte a produselor lor provin din afara României. Relaţia tot mai apropiată cu UE coincide cu un val de importuri în faţa căruia producătorii români, agricoli sau comerciali, găsesc că le este foarte greu să concureze. E discutabil dacă Selgros (un conglomerat german) ar fi investit atât de masiv în România dacă nu ar fi primit asigurări de la Berlin că investiţia sa e sigură şi România se va vedea în interiorul UE în 2007 sau imediat după. Poate că şi Carrefour a primit asigurări similare din Franţa, care s-a decis să nu pedepsească România pentru poziţia sa proamericană în recenta criză globală. Dar trebuie pusă o întrebare: cum va deveni România o economie de piaţă funcţională dacă unul din principalele rezultate ale accederii la UE este un val de produse mai ieftine şi mai bine fabricate, cărora producătorii români nu le vor face faţă mulţi ani de-acum încolo?

PSD a negociat jalnic

Orice guvern ar fi avut o mână slabă în negocierea la Bruxelles a condiţiilor exacte pentru România. Dar este clar că PSD a negociat jalnic şi a neglijat interesul naţional mai amplu, în timp ce nu a scăpat din vedere unele persoane sau grupuri. Comparaţia poate fi făcută cu Ungaria. Budapesta a ignorat decizia UE potrivit căreia statele candidate nu trebuie să subvenţioneze domenii-cheie ale economiei naţionale. Ea a subvenţionat agricultura, pentru ca salamul şi brânza ungurească să poată fi vândute la preţuri mici în statele vecine. Ungaria a scăpat basma curată pentru că a fost un elev-model în alte privinţe. Ea a îndeplinit criteriile pentru majoritatea termenilor de aderare, în termenii de reformare a birocraţiei sale, a legislaţiei şi a reglementărilor, în felul în care PSD a fost cel mai reţinut să o facă. Dacă Adrian Năstase ar fi fost pregătit să atace interesele ascunse, înrădăcinate dinainte de 1996 şi chiar 1989, şi să reformeze instituţiile statului, atunci România s-ar fi bucurat de un respect mai mare la Bruxelles; ar fi obţinut concesii care ar fi alinat durerea aderării, pe care românii de rând o vor simţi vreme de mulţi ani.

Foloasele aderării întârzie

Desigur, va exista mulţumirea psihologică de a face parte din selectul club european. Dar este greu de văzut ce beneficii reale vor obţine pe termen lung românii de la această calitate. Libertatea de mişcare a forţei de muncă nu-i va fi acordată României imediat după aderare. Românii constrânşi să muncească în străinătate trebuie să dea dovadă de răbdare, să fie plini de resurse şi adesea chiar să cheltuiască mulţi bani pentru a călători în afară. Proiectul UE este unul urban şi industrial, având prea puţin de oferit celor 40 la sută, sau mai mult, de români care locuiesc la ţară. SAPARD, instrumentul UE pentru îmbunătăţirea agriculturii, se referă, în mare măsură, la reducerea numărului de români care trăiesc în regim rural. Alături de celelalte instrumente pregătitoare pentru aderarea României, el a fost conceput având în minte condiţii cu totul diferite de cele găsite în România. Proiectul european nu are mult de oferit nici pensionarilor din România, al căror număr creşte din cauza mutaţiilor demografice şi care votează în număr mai mare decât oricare alt sector al societăţii.

Naţionalismul va lua proporţii în România

Date fiind milioanele de victime sociale care au existat mulţumită unei tranziţii economice şi politice prost gestionate, naţionalismul este moneda politică având poziţia cea mai puternică pe piaţa electorală. Departe de a-şi pierde din atracţie, presupunerea mea este că naţionalismul va creşte mai puternic şi mai perturbator după ce România va adera la UE. Suporterii „întoarcerii în Europa" se consolează cu gândul că, odată aflată în UE, România va deveni un loc normal din punct de vedere politic şi că astfel este exclusă o revenire a autoritarismului. Câtă vreme

Continuare în pagina 3

ROMÂNIA DUPĂ COMUNISM

Urmare din pagina 2

există sistemul „o persoană, un vot", aceasta este o speranţă tare optimistă.

Paradoxal, autoritarismul poate fi restrâns dacă Corneliu Vadim Tudor rămâne principalul challenger în sistemul politic actual. A vota pentru Vadim este un risc prea mare pentru cei aflaţi la numai câţiva paşi de adevărata sărăcie. Dar, dacă va apărea o nouă generaţie de naţionalişti (nestânjeniţi de un trecut comunist compromiţător), care să spună că România mai are o şansă, dacă bogăţiile sale sunt folosite în serviciul românilor, nu al străinilor, atunci populismul poate deveni o forţă politică de neoprit.

Aderarea poate distruge România

Cred că este doar o chestiune de timp până la apariţia acestor naţionalişti educaţi economic. Când se va întâmpla asta, va reieşi clar că Vadim a fost o supapă stabilizatoare a tinerei şi fragilei democraţii româneşti deoarece el a suprimat artificial adevărata forţă a naţionalismului. Aderarea la UE în termeni nefavorabili României poate testa până la distrugere sistemul democratic românesc. Priviţi la experienţa altor state europene care au numai o parte din nemulţumirile economice din România: extrema dreaptă înfloreşte în Belgia, Franţa şi chiar în părţi ale Scandinaviei. Ori de câte ori se ţine un referendum pe tema integrării europene, votul se pierde sau este câştigat la limită, arătând astfel atracţia naţionalismului chiar şi în ţări care nu au istoria tulbure a României.

Aderarea trebuie cântărită serios

Presa independentă şi acele ramuri ale societăţii civile angajate în consolidarea democraţiei trebuie să analizeze care sunt costurile şi beneficiile aderării României la UE. A existat o uluitoare tăcere în aceste zone despre ce va însemna această aderare pentru diferitele sectoare ale societăţii româneşti. Probabil există o temere că rapoartele cu un ton critic vor fi privite de UE ca propagandă pentru neocomunişti sau că autorii vor fi priviţi ca avocaţi ai întoarcerii tacite în îmbrăţişarea Rusiei.

Dar astfel de preocupări trebuie depăşite pentru că o dezbatere deschisă şi sănătoasă înseamnă acum că naţionaliştii radicali vor avea ulterior mai puţină muniţie. De asemenea, eu cred că UE poate fi convinsă să adopte faţă de România o abordare diferită, care să se concentreze asupra nevoilor ei reale, mai degrabă decât să o facă să atingă un set artificial de ţinte, în caz că o astfel de dezbatere va fi iniţiată.

UE este o entitate fragilă, ale cărei forme şi destinaţie finale sunt departe de a fi clare. În aproape toate statele UE, ei îi lipsesc simbolurile şi sentimentul solidarităţii care inspiră loialitate şi instilează capacitatea de a face sacrificii pentru binele european comun. Imperiul Habsburgic avea atributele care-i lipsesc Uniunii Europene, altfel milioanele de slavi şi chiar români nu ar fi luptat pentru împăratul de la Viena până în ultimele luni ale primului război mondial. E greu să vezi milioane de europeni făcând sacrificii similare pentru cauza UE.

România, forţată într-o matriţă nespecifică

României i se cere să satisfacă un set general de cerinţe („foaia de parcurs" a UE sau aquis-ul comunitar), alcătuit fără ca problemele sale speciale să fie luate în considerare. Aceasta este o abordare neînţeleaptă a birocraţilor de la Bruxelles şi a stăpânilor lor politici. Ea reflectă alte greşeli făcute în alte părţi şi pune la îndoială dacă UE poate să rămână polul principal de stabilitate şi dezvoltare în Europa, în caz că astfel de greşeli continuă să fie comise.

Rusia poate constitui un pericol reînnoit pentru România, chiar dacă amândouă ţările s-ar afla în UE – o Uniune care începe să se fragmenteze din cauza presiunilor create de un efort supergrăbit şi prost conceput de a include mulţi noi membri în diferite faze de pregătire. Societatea civilă trebuie să aibă o atitudine mai puţin deferentă faţă de Bruxelles şi să insiste ca reprezentanţii UE din România să iniţieze o dezbatere deschisă şi transparentă, nu numai cu PSD, ci şi cu alte grupări cu greutate în societatea românească.

Pericolul unui „prea târziu"

Actuala proastă abordare a României de către UE este arătată de faptul că permite ca PSD să distribuie fonduri europene destinate organizaţiilor non-guvernamentale. Acesta este numai unul din exemplele modului în care UE s-a rătăcit în relaţia ei cu România. Există diplomaţi occidentali, academicieni şi analişti, parlamentari europeni şi naţionali, ba chiar şi membri ai Comisiei Europene care sunt gata să apere o abordare mai coerentă şi mai justă. Dar dezbaterea trebuie să fie condusă de români. Va fi prea târziu de iniţiat o astfel de dezbatere în 2012, când alegătorii furioşi ar putea fi hotărâţi să susţină un demagog priceput şi fără scrupule, din cauza dezamăgirii faţă de aderarea la Uniunea Europeană.

Un partid de mercenari

Chiar şi educaţia e neglijată de UE, în pofida faptului că ar fi o cale de a câştiga susţinerea unui grup-cheie de formatori de opinie şi de tineri: bugetul educaţiei a fost redus astfel încât România să facă faţă fondurilor furnizate de UE pentru anumite reforme. Un plan UE de preaderare făcut cu problemele României în minte ar fi transformat educaţia într-o zonă prioritară. Ţările sărace recuperează rapid dacă banii sunt investiţi inteligent în educaţie. Irlanda şi Finlanda sunt o dovadă în acest sens. Nu există nici o dovadă că PSD e deranjat de faptul că milioane de români vor fi lăsaţi cu mâna goală chiar şi după ce România va intra în UE. Nici nu e surprinzător. Se poate spune că PSD se află deja în UE. Fondurile de preaderare au căzut în mâinile unor figuri puternice locale ale PSD, fără vreun efort major din partea lor. PSD visează să cucerească noi inimi la Bruxelles prin inserarea de rude, clienţi şi aliaţi din diferite sinecure.

Complicitate la Bruxelles

Adrian Năstase este consolat de atitudinea mai mult decât înţelegătoare a Bruxelles-ului faţă de metodele sale politice. Nici un ţipăt de protest nu a venit dinspre Comisia Europeană sau birourile sale de la Bucureşti, odată ce a devenit clar ca lumina zilei cât de neortodoxe au fost metodele folosite la obţinerea rezultatului potrivit în referendumul asupra Constituţiei, desfăşurat în 18-19 octombrie. Acest vot dubios a coincis cu împlinirea a aproape cinci ani de la adâncirea angajamentului UE faţă de România, o perioadă în care democraţia românească nu a dat semne că dezvoltă rădăcini sănătoase. UE vede PSD ca fiind singurul ei partener real în pregătirea României pentru aderare. Probabil că au fost oficiali la Bruxelles şi diplomaţi occidentali la Bucureşti care au fost impresionaţi de abilitatea partidului la putere de a mobiliza la scară naţională maşinăria de stat, în 18-19 octombrie, pentru a produce rezultatele dorite în referendum. Aceasta confirmă ideea lor că numai PSD, cu toate ramificaţiile sale, este capabil să conducă România în felul dorit de UE.

Probabil există strategi electorali în PSD, care acum cred că pot să scape basma curată cu frauda electorală (poate la o scară mai mică) în 2004, fără a atrage dezaprobări la Bruxelles. Lipsa de vigilenţă a UE este îngrijorătoare pentru democraţia românească. Un gardian al acesteia este PSD însuşi. PSD nu este o forţă coerentă, ci un partid de căpetenii regionale loiale unui patriarh bătrân, care speră să se întoarcă în 2005 de la Cotroceni, spre a-i conduce. Acesta este un partid de stânga, recent primit în Internaţionala Socialistă, dominat de oameni de afaceri care folosesc parlamentul ca arenă de lansare a preocupărilor lor de a face bani. PSD încearcă să monopolizeze presa, ceea ce este foarte îngrijorător, dar este pur şi simplu prea facţionalizat pentru a putea crea un stat cu un singur partid.

(*Traducere de CONSTANTIN VLAD*)

Reprodus din *Evenimentul zilei*, nr. 3549 din 8 noiembrie 2003.

SATELE ŞI AGRICULTURA ROMÂNIEI

PROIECŢII ÎNTRE TRECUT ŞI VIITOR

REFACEREA CERCULUI VICIOS

Orice politică faţă de ţărani (ca şi orice politică în general) derivă dintr-o anumită ideologie, înţelegând prin aceasta o concepţie unitară, coerentă şi atotexplicativă. Cunoaşterea socială pură se poate baza pe cercetări solide, dar nu există cercetare ştiinţifică care să întrunească unanimitatea şi să facă acceptată o viziune unică asupra unui obiect social. Ideologiile sociale, în schimb, sunt făţiş partizane; însă, chiar şi din cea mai parţială – sau imorală, cum remarca Geertz – putem afla lucruri cu privire la obiectul la care se referă, lucruri care, altminteri, ar fi greu de sesizat, aşa cum o metaforă nu poate avea pretenţia de exactitate, dar poate lumina o zonă ce nu era evidentă abordării ştiinţifice şi merita cunoscută. Citind ceea ce gândeau comuniştii despre ţărani – atunci când avem stenogramele unor conversaţii sincere, şi nu documente în limba de lemn – viziunea critică degajată nu e departe de reflecţiile amare ale unor autori interbelici precum Dumitru Drăghicescu sau Constantin Rădulescu-Motru în caracterologiile făcute ţăranului român. Gheorghe Gheorghiu-Dej spunea, de exemplu:

„Ţăranii noştri sunt mulţumiţi să-şi câştige existenţa de pe azi pe mâine, dar noi trebuie să-i facem să muncească, pentru aceasta duce la ridicarea nivelului de trai, ridicarea nivelului politic şi, în acelaşi timp, contribuie la îmbunătăţirea economiei ţării."

Sau:

„Dacă îi moare copilul, ţăranul plânge mai puţin decât atunci când îi moare vita. Sunt locuri în ţara noastră în care vita este ţinută în condiţii mai bune decât cele în care trăieşte ţăranul. (...) Bărbatul merge înainte ca un boieraş, cu bastonul, iar femeia, cu traista şi copilul în braţe, la 5 paşi după el."

Îndrumătorii agriculturii dintre cele două războaie, perioadă paternalistă a agriculturii româneşti, erau la fel de uimiţi, deşi mult mai manieraţi decât Dej, o dată confruntaţi cu rezistenţa ţăranului la încercarea de a i se schimba stilul de muncă şi viaţă. Părintele agronomiei româneşti, Gheorghe Ionescu-Siseşti, deplora „rutina" gospodăriei ţărăneşti, iar elevul său, Nicolae Cornăţeanu (şi el ministru al Agriculturii) nota dezolat:

„Rolul principal al agriculturii ţărăneşti e de a valorifica munca proprie a familiei. De aici rezultă că proprietatea ţărănească trebuie să extindă acele culturi care cer în primul rând mână de lucru. La baza agriculturii noastre ţărăneşti aflăm astăzi un sistem de cultură care nu corespunde structurii agrare moderne (...). Ţăranul (...) nu practică nimic din ceea ce vede la marele proprietar. De aceea, ridicarea plugăriei ţărăneşti pune o importantă problemă de ordin social şi psihologic."

Viziunile privitoare la ruralul românesc se pot încadra în două categorii mari şi o varietate de subgrupe. Prima viziune este cea modernizatoare, fireşte, în care se încadrează în acelaşi timp ideologii esenţial diferite, precum liberalismul românesc şi comunismul. Această viziune consideră ţărănimea ca emanând dintr-un anume stadiu social de dezvoltare, unul sortit dispariţiei odată cu progresul tehnic şi creşterea productivităţii în agricultură. Ţăranul şi gospodăria sa sunt privite ca obstacole în calea progresului, ele trebuie să se transforme, ceea ce duce la încetarea condiţiei de ţăran – fie să devină fermier, de exemplu, fie să dispară, prin urbanizare, cooperativizare etc. Evident că ţăranul nu e considerat capabil să aibă vreun destin politic în această viziune, ale cărei varietăţi sunt la fel de diverse, de la agronomii modernizatori de tipul Ionescu-Siseşti la reformatorii brutali precum Dej. Accentul principal la toţi modernizatorii cade însă pe industrie, agricultura e secundară, iar politicile de taxe vamale sunt expresia acestei viziuni.

A doua viziune e cea populistă, cu multe varietăţi în România, care în esenţă atribuie ţărănimii capacitatea de acţiune politică, ba chiar de autoguvernare, cu condiţia să îi fie asigurată o bază de autonomie socio-economică. În completare, populiştii de toate subcategoriile cred că ţărănimea e parte din identitatea românească şi că va face parte din viitorul ţării, ca şi din prezentul ei. Ţărănismul este numai o variantă ideologică a populismului românesc, cum remarca Ghiţă Ionescu. Există populişti pragmatici, ca Ion Mihalache şi ţărăniştii în general, există populişti mistici, ca Mircea Vulcănescu sau Horia Bernea, dar cele de mai sus caracterizează, de regulă, viziunea populistă în ansamblul ei, oricât de diferite ar fi subvarietăţile. În puţinele ocazii când au fost la guvernare, populiştii au avut o concepţie mai liberală privitoare la taxe şi tarife şi au încercat să elimine protecţionismul de care se bucura industria în defavoarea agriculturii. Perioada în care au putut influenţa politica a coincis însă cu cea mai mare criză economică mondială. Bilanţul acestor încercări îl făcea pe Virgil Madgearu, care a plătit cu viaţa atitudinea sa liberală faţă de libertatea comerţului extern, să noteze cu amărăciune că libertatea pieţei devenise o utopie şi numai organizarea totală de către stat mai putea salva economia românească.

În ciuda diferenţelor foarte mari din punctul de vedere al libertăţilor politice de la un regim la altul, toate regimurile au refăcut o structură socială oligarhică, în care ţăranii, proprietari sau nu, erau lipsiţi de o veritabilă autonomie politică, fiind legaţi prin puterea autorităţii tradiţionale (înainte de război), dependenţă economică sau coerciţie în forme mai mult sau mai puţin subtile (înainte de reforma agrară din 1919, sub comunism şi postcomunism) de o elită locală ce se bucură de o influenţă politică disproporţionată. Autoritatea tradiţională a fost în mare măsură distrusă odată cu elita antebelică, rezultând o combinaţie de coerciţie cu clientelism ca mecanisme principale de a controla politic ţărănimea. Perioada postcomunistă a rafinat suplimentar acest mecanism, prin legi populiste cu darul de a transmite ţărănimii semnale politice de susţinere, paralele cu pomparea subvenţiilor în agenţiile şi fermele de stat, de fapt în elita de pradă care deţinea controlul asupra acestora. Dat fiind că votul ţăranilor mergea în unanimitate în 1990 către Ion Iliescu, figura paternală identificată cu statul, această dezvoltare, din toate cele ale tranziţiei, nu era inevitabilă. E posibil ca Ion Iliescu să fi fost garantul liniştii Armatei care a întors armele la Revoluţie, însă el nu depindea de fermele de stat şi de managerii care formau elitele de pradă. Sprijinul acordat acestora din urmă, atât de către Ion Iliescu şi partidul său, cât şi de către Partidul Democrat până în 1999, a fost urmarea unei clare alegeri politice. Situaţia de dependenţă a ţăranilor români la finele tranziţiei este creată politic, cu şi fără intenţie, într-o combinaţie dezastruoasă la care a contribuit lunga domnie a lui Ion Iliescu asupra politicii româneşti postcomuniste (mandate prezidenţiale între 1990 şi 1996, apoi între 2000 şi 2004). După dispariţia sa, elitele de pradă vor trebui să se reorienteze în căutarea altui patron politic căruia să-i intermedieze voturile.

Tânărul primar din Scorniceşti stă pe fotoliul său ultramodern sub un mare portret al lui Ion Iliescu, cu un altul înrămat pe birou. Al cui portret va urma? În casele ţăranilor, tânărul ghid al primăriei care ne însoţeşte, funcţionar public, este primit cu vorbele: „Nu te-am mai văzut din campanie, când ai venit să-mi zici să-l votez pe Vadim". În Scorniceşti, ca şi în Domneşti, elita de pradă se reorientează deja în parte spre Vadim Tudor şi Partidul România Mare. Au o bună parte din trecut în comun. Prin contrast, Partidul Naţional Ţărănesc a fost pulverizat, în urma propriilor erori strategice, la alegerile din anul 2000, apoi s-a scindat şi a coborât sub pragul minimei notorietăţi. Partidul Naţional Liberal are o filială puternică în Scorniceşti-oraş, dar nu adună nici un vot în satele din jur, fiind un partid capitalist şi urban prin excelenţă. Partidul Democrat are fragmente din elita rurală câştigată în 1990, dar este singurul dintre partidele româneşti cu un program care accentuează dezvoltarea rurală.

PERSPECTIVE EUROPENE

În decembrie 1999, la Summit-ul de la Helsinki, România a primit invitaţia de a deveni membru al Uniunii Europene (UE). Procesul de negociere a început în anul următor şi a progresat cel mai lent dintre toate cele douăsprezece ţări invitate să negocieze. Negocierea este un proces tehnic în care se constată progresele făcute de o ţară în adoptarea acquis-ului comunitar, bagajul constituţional comun. Legile comunitare sunt adoptate de parlamentele naţionale într-un prim stadiu. Ulterior, se aşteaptă ca ele să fie instituite în legislaţia internă şi puse în practică. România a fost codaşul întregii grupe la prima operaţie, deja dificilă, şi va avea dificultăţi majore la a doua şi a treia, ca să nu mai vorbim despre *dificultatea generală a ajungerii din urmă economice din partea unei ţări în care produsul intern brut este de*

Continuare în pagina 5

SATELE ŞI AGRICULTURA ROMÂNIEI

PROIECŢII ÎNTRE TRECUT ŞI VIITOR

Urmare din pagina 4

24% din media UE. Unele dintre dificultăţile cele mai serioase sunt legate de compatibilizarea agriculturii şi dezvoltării rurale. Evoluţia de la sine a acestor chestiuni nu poate aduce integrarea României; numai o politică consecventă, coerentă şi curajoasă, care să întrunească acordul tuturor partidelor importante şi sprijinul Uniunii, poate rezolva treptat problemele grave moştenite şi create în ruralul românesc, pe de o parte, şi de către ruralul românesc pentru tot restul ţării, pe de alta. O să discutăm provocările integrării în aceste ultime rânduri.

1. Probleme ale agriculturii româneşti în vederea accederii la UE

În 1989, an în care statisticile culese de N. Popa erau suplimentar „umflate" la Bucureşti, agricultura românească producea 3,36 tone de grâu la hectar. În acelaşi an, în altă ţară socialistă, Cehoslovacia, se produceau în medie 5,26 tone, faţă de 6,15 tone în Franţa şi 6,84 în Germania. Astăzi se produce şi mai puţin, din cauza structurii proprietăţii şi a lipsei *input*-urilor adecvate. Cu alte cuvinte, agricultura românească nu este performantă. Dar ea contează considerabil în economia noastră. Contribuţia agriculturii la produsul intern brut este de aproximativ 19% în România, cifră menţinută constantă de-a lungul tranziţiei, mult nu doar pentru media UE, dar şi a vecinilor noştri. Forţa de muncă angajată în agricultură este mult chiar peste Polonia, ţara cu profilul cel mai asemănător dintre vecini. În ciuda dezvoltării constante a sectorului serviciilor în ultimul deceniu, contracţia industriei de stat, sufocată de datorii acumulate (arierate) şi ritmul de dezvoltare a sectorului privat, nu oferă prea multe speranţe deschiderii în urban pentru forţa de muncă din rural. Dacă sectorul privat urban îi poate absorbi pe disponibilizaţii statului, este mult mai mult decât suficient. Ruralul trebuie reinventat economic pornind tot de la ţară – antreprenorii şi serviciile care vor crea dezvoltarea o vor face în rural. Dezvoltarea pe baza migraţiei în urban şi-a epuizat posibilităţile şi numai „upgradarea" ruralului la modernitate poate rezolva problema subdezvoltării sale şi problemele agriculturii româneşti totodată.

Evoluţia raporturilor comerciale cu UE, ca şi în cadrul acordului de liber schimb regional care a înlocuit CAER (CEFTA), a evidenţiat net lipsa de competitivitate a agriculturii româneşti şi a industriei alimentare. România importa din ţările CEFTA mai mult decât exportă, şi numai în cazul Ungariei, unde de altfel statul român a reintrodus unele taxe, se poate afirma că subvenţionarea mai importantă a agriculturii maghiare de către stat este cauza competitivităţii mai mari a acesteia faţă de cea românească. În relaţia cu Uniunea Europeană, produsele româneşti nu întrunesc standardele de calitate cerute. Competiţia este cu totul inegală şi este de sperat ca politica agricolă comună a UE va fi modificată substanţial, ca urmare a presiunilor unor noi intraţi, ca Polonia, sau a unor vechi membri, ca Germania. Între timp, România trebuie să introducă şi să respecte standarde similare de calitate pentru producătorii ei, chiar dacă nu exportă în UE.

Competitivitatea depinde de continuarea reformelor structurale, de crearea unei pieţe agricole funcţionale, care să lucreze pe bază de competiţie, şi nu pe bază de credite preferenţiale. Pentru pregătirea acestui moment, România nu trebuie să copieze politicile de subvenţie a agriculturii din ţările UE, ci să-şi creeze unele proprii, adaptate realităţii româneşti. Sloganurile de la Bucureşti privind subvenţionarea masivă a agriculturii în UE omit un detaliu esenţial, acela că ţările UE îşi permit să-şi subvenţioneze agricultura, dat fiind profilul lor cu totul diferit de cel românesc. Celelalte sectoare ale economiei ocupă 90-97% din forţa de muncă totală în UE, deci costă relativ puţin pentru fiecare să cotizeze pentru restul de 3-10%. În România, raportul fiind de două treimi la una, este ca şi cum doi oameni plătesc pentru întreţinerea celui de al treilea. Şi, altă diferenţă esenţială, cei doi nu au deloc o situaţie înfloritoare, la rândul lor. În Uniunea Europeană, o gospodărie de 4 persoane transfera anual agriculturii 1.000 de dolari. Aşa ceva este cu neputinţă în România, unde venitul total este 1.500 de dolari pe an. Acelaşi lucru se poate spune şi despre subvenţiile care sunt făcute nu pe seama celorlalte sectoare, ci a consumatorului. Consumatorul din România îşi cheltuieşte 58% din venitul gospodăriei pe hrană, deci nu-şi poate permite ceea ce ungurii, cu doar 24%, sau Uniunea Europeană, cu 17%, îşi permit cu relativă uşurinţă. Pe scurt, dezvoltarea ruralului nu se poate face pe seama urbanului, în care sărăcia e uneori mai mare, dacă avem în vedere consumul orăşeanului pentru mâncarea pe care săteanul o are din surse proprii.

2. Probleme ale modelului de dependenţă în vederea integrării UE

Dependenţa ţăranilor, care îi face să-i voteze pe cei ce abuzează de ei – model general de dependenţă şi particularism care nu există doar în rural, ci e o problemă generală a unei societăţi incomplet modernizate, *a unui rural extins la nivelul întregii ţări* – ridică serioase întrebări privind procesul de integrare europeană. Dacă modelul descris pe larg în volumul de faţă a fost şi este posibil chiar după dispariţia coerciţiei exercitate de comunism, aceasta este o consecinţă a faptului că violenţa şi abuzul sunt profitabile de vreme ce nu există o veritabilă domnie a legii. În condiţiile în care elita de pradă are statul captiv, relaţiile de dominare menţin această situaţie, care devine proiectul „politic principal al elitei politice româneşti", făcând secundare dezvoltarea sau integrarea europeană.

Este integrarea europeană un stimul suficient pentru ca acest comportament prădător să nu mai fie raţional? Cum se poate perpetua un asemenea cerc vicios în condiţiile procesului de integrare europeană a României care pune accentul pe un tip de cultură cu totul diferit, bazat pe domnia impersonală a legii? În fine, este capabilă o ţară incomplet modernizată la nivelul comportamentului politic şi culturii administrative, cum e cazul României, să se schimbe în doar câţiva ani sau să acceadă în Uniune *neschimbată*? Corupţia a fost constant semnalată de Comisia Europeană drept principala problemă a României. Dar denumirea de „corupţie" aplicată fenomenului din România e înşelătoare. Ca multe fenomene seculare, care iau forma regimului în care le torni, şi corupţia scapă unei definiţii perfecte. Economiştii şi juriştii par să le accepte deopotrivă definiţia conform căreia corupţia este abuzul de influenţă publică în profit personal. O definiţie cu accent comportamental, pe care o preferăm, ar spune că este încălcarea normei comportamentului impersonal ce trebuie să caracterizeze orice sistem birocratic modern. Cu această definiţie, limităm spectrul istoric al corupţiei numai la perioada modernă, căci numai atunci impersonalitatea şi obiectivitatea, adică furnizarea de servicii contribuabilului, ca şi colectarea obligaţiilor către stat se aplică în mod egal nearbitrar şi nediscriminatoriu şi extindem spectrul de comportamente care pot fi clasificate drept corupţie, căci nu orice act de corupţie aduce „profit" sau ceea ce am putea considera profit. Favorurile, adică tratamentul discriminatoriu, pot fi oferite şi pentru altceva decât bani, pentru a îndatora sau recompensa, ca o recunoaştere a statutului superior al cuiva, sau pentru a-şi stabili propriul statut superior. Distribuirea de favoruri face parte din arsenalul autorităţii tradiţionale şi fiecare grup sau societate organizată pe baza acestei autorităţi, deci orice societate premodernă, îşi are „naşii" ei. Destui reprezentanţi ai birocraţiei moderne se poartă ocazional ca nişte „naşi", iar scopul nu este profitul tradus în bani sau schimb de influenţă, ci numai afirmarea sau întărirea statutului lor.

Prognoza noastră este rezervată. România nu are şanse de schimbare a modelului descris în acest volum în vorbele lui Ion Mihalache, conform căruia „politica (...) e treabă de gospodărie a interesului personal în dauna interesului obştesc", în condiţiile dominaţiei unei oligarhii politice ce controlează mare parte din media şi instituţiile care ar trebui să lupte împotriva corupţiei. Prezenţa acestui comportament la partide diferite şi dezertările frecvente ale politicienilor şi clasei manageriale de la un partid la altul arată că nu există între partidele parlamentare actuale diferenţe semnificative de *cultură*, toate cuprinzând şi oameni mai luminaţi, însă incapabili să propună o schimbare de sistem. Elita alternativă a fost distrusă în România, nu numai în timpul stalinismului ca în alte ţări est-europene, ci şi în anii târzii ai comunismului, când în restul Europei de Est se dezvoltau opoziţii timide, la adăpostul perestroikăi. În anul 2000, nu existau în România alternative politice majore la elita de pradă, iar bazele acţiunii colective subminate de comunism erau departe de a se reface. De la oameni oneşti sau politicieni lucizi la *organizaţii* capabile să acţioneze pentru schimbarea modelului, de la interesul persoanelor sau grupărilor la *interesul public,* calea e lungă şi aliaţii lipsesc. Nu intelectualii români (obsedaţi de trecut, identitate şi trioul Eliade, Noica, Cioran), nu Biserica (preocupată de construcţii grandioase şi cu ambiţii „bugetare") sunt capabili să ducă această luptă. Singurii aliaţi ai schimbării de paradigmă se găsesc în acel sector privat care nu beneficiază de sprijinul statului, unde o mână de antreprenori curajoşi produc cât să ţină în spate toată economia românească, dar, din cauza acestui dezechilibru, nu destul pentru a permite recuperarea unui mare decalaj istoric. Ei sunt singurii care promovează societatea deschisă şi nu pe aceea de status.

Continuare în pagina 7

• TELEGRAFIC • TELEGRAFIC • TELEGRAFIC • TELEGRAFIC • TELEGRAFIC •

• **Agonie şi extaz!** • În data de 11 noiembrie, în fapt de seară, pe cine credeţi că l-am văzut la televizor, la simpaticul post B1, postul Bucureştilor? • Cum pe cine? Pe naşul, bineînţeles, în persoana nu mai puţin simpaticului domn Moraru, care joacă seara târziu, printre filme indiene şi emisiuni hiperintelectuale cu Mihaela Rădulescu, rolul de naş: cu unii e un naş mai abraş, cu alţii un naş mai fin, cu alţii fin, finuţ de tot... • Şi uite că de data asta îi năşea pe doamna Buruiană, venită în calitate de reprezentantă a PRM-ului inocent şi ofensat, pe domnul Onişoru, în care se încarna în acea seară întregul spirit războinic al CNSAS în luptă cu rămăşiţele pernicioase ale poliţiei politice de tristă amintire, şi pe domnul Meşca, despre care nimeni dintre noi nu s-ar îndoi că e deplin competent în tot ceea ce priveşte problemele legate de activitatea fostei Securităţi, ba chiar, cine ştie, şi de activitatea urmaşilor ei de drept. Şi de fapt. • Aşadar, stăm noi şi ne minunăm, şi nu ne mai săturăm să ne uităm pe ecran, căscând gura la încleştarea titanică a acestor personaje. • Evident, despre ce altceva putea fi vorba, într-o asemenea distinsă companie, decât despre ultimele acuze care se aduc „tribunului"? • Auzi ce au mai născocit gurile rele: cum că ar fi apărut nitamnisam niscaiva documente din care reiese că, pe vremea neuitatului Ceaşcă, poetul său de curte, viitor şef de partid de mare viitor, ar fi ciripit „acolo unde trebuia" mici răutăţi la adresa unuia sau altuia dintre colegii săi de breaslă. Care breaslă, să nu uităm, nu era alta decât nobila adunare a scriitorilor şi poeţilor. • Drept care, naşul demarează ostilităţile, citind dintr-un document, în care se povesteşte cum că Vadimul nostru naţional, aflat în relaţii amicale cu un tovarăş general de Securitate, îi face acestuia o vizită tovărăşească, împreună cu un alt „pretin", un pictor, şi îi şopteşte generalului la ureche diverse chestii apropo de unul şi de altul, adică de un anume individ care a manifestat atitudini duşmănoase la adresa partidului si a toarăşului personal. Semnat, general de Securitate Aron Bordea. • La care doamna Buruiană sare arsă, apărându-şi şeful cu pasiune şi cu afecţiune maternă, domnul Onişoru, cu aerul dumnealui blând, începe să explice că, vai, uite cum a apărut chiar acum dosarul ăsta, aşa, pe neaşteptate, domnul Meşca toarnă şi dumnealui gaz peste foc, emiţând diferite păreri autorizate de marea sa experienţă, pe scurt, scandalul era în toi, când, trosc! • Se anunţă din off că la telefon e chiar domnul general Bordea, care a semnat documentul! Naşul parcă înfloreşte de bucurie. Doamna Buruiană se cam ofileşte. Domnul Onişoru capătă o privire cercetător-ştiinţifică. Numai domnul Meşca rămâne de gheaţă. • Noi, privitorii, înţepenim hipnotizaţi în faţa micului ecran, strângând în pumn cutia de bere, mai dihai ca Sfarmă-Piatră pietroiul lui. • Vocea din telefon se recomandă politicos „general Aron Bordea", după care, fără nici o ezitare, confirmă bănuielile pe care mulţi dintre noi, de multă vreme, le nutreau în suflet: şi anume, că da, guralivul „tribun" era în relaţii strânse cu (ne)onorabila instituţie, unde îşi aducea aportul în calitate de vulgar turnător. • Nu s-a găsit nici un angajament semnat de Vadim, pentru că informatorii importanţi nu semnau aşa ceva, „numai plevuşca semna angajament", zice generalul. Pare simpatic generalul ăsta. • Păcat că îi scapă tot felul de expresii bombastice, care subliniază cam prea apăsat grija lui pentru „popor". • Suspect. Altfel, trage în Vadim cât poate. Emoţie mare, doamna Buruiană, ultragiată, se dă de ceasul morţii, domnul Onişoru se foieşte pe scaun, circul se dezlănţuie. La un moment dat, nemaisuportând tirul de baraj al vajnicei matroane peremiste, generalul închide telefonul. • Nu apucă bine eroii emisiunii să-şi dea cu părerea despre chestiune, când trosc! Se anunţă din off că la telefon e alt general Bordea, care nu-şi aduce aminte că a semnat documentul! Tensiunea atinge cote de-a dreptul primejdioase pentru sănătate. Doamna Buruiană pare căzută pradă unui atac de convulsii galvanice. • Naşul nu-şi mai încape în piele. • Ochii domnului Onişoru lucesc sticlos. • Numai domnul Meşca nu se emoţionează: probabil că a mai văzut dumnealui şi altele, şi mai şi. Generalul II adoptă o poziţie diametral opusă celei a generalului I. • Nu, dom'le, Vadimul nici gând să fie turnător, dimpotrivă, generalul II îl stimează şi îl respectă, ba chiar se mândreşte că sunt oarecum prieteni. • Ei, mai venea marele poet în vizită când şi când pe la el, dar discutau numai chestii generale, nici vorbă de pâre: ce, dacă îi mai spunea câte ceva despre vreun coleg, asta-nseamnă turnătorie? • Cam ciudat, generalul ăsta. Are tot felul de amnezii, care mai de care mai semnificative. • A uitat şi de documentul pe care l-a semnat. Cum de l-a semnat, totuşi? • Aşa, ca primarul. Subordonaţii l-au întocmit, din rutină, iar el l-a semnat. • Până la urmă, şi generalul II îşi încheie partea lui de spectacol, şi emisiunea se termină lăsându-ne într-un întuneric total: oare care o fi fost generalul adevărat? Oare a fost Vadim turnător, sau nu? • Noroc cu jurnaliştii. Nu s-au lăsat şi au scormonit până ce i-au dibuit pe cei doi generali. • Ce să vezi? Generalul adevărat era cel care i-a luat apărarea „tribunului". • V-aţi fi aşteptat? Da? Ca să vezi... • Partea cea mai ciudată e că şi generalul fals s-a dovedit a fi o persoană cu oarece legături cu „lumea bună": un domn profesor (pare-se la Academia de Poliţie), expert în aparate detectoare de minciuni şi... avocat! • Un avocat, care-şi găseşte scuze pentru felul în care s-a dat drept altcineva într-o emisiune de televiziune. Şi care nu pare să înţeleagă că însuşirea identităţii altcuiva e un delict. • Aşa că se fac diverse presupuneri, dintre care cea mai interesantă spune că acum, când bătălia electorală se apropie, Vadim e obiect de ceartă pentru două facţiuni ale Securităţii: una care-l protejează, şi una care se dezice de el. • După cum se vede, anul viitor se anunţă plin de aventuri...

• **Un ultim comentariu** pe marginea acestei emisiuni. Doamna Buruiană l-a încolţit pe domnul Onişoru, amintindu-i că, la ultimele alegeri, CNSAS nu a ridicat obiecţii la candidatura „tribunului" la preşedinţie, lucru pe care ar fi trebuit să-l facă, dacă era la curent cu existenţa unor acte doveditoare a colaborării lui Vadim cu Securitatea. Onişoru s-a apărat spunând că, la data aceea, nu primisera acel document de la arhivele care-l deţineau. • Deci, fiind în necunoştinţă de cauză, CNSAS l-a declarat pe Vadim nevinovat ca un miel. • Mai mult, prins la strâmtoare, **domnul Onişoru a recunoscut că CNSAS nu poate avea certitudinea că, la un moment dat, nu va apărea de prin vreo arhivă un nou document** care să incrimineze pe cineva căruia această instituţie i-a eliberat una din celebrele adeverinţe; adică un act oficiale care atestă cu hotărâre că posesorul adeverinţei nu a colaborat cu poliţia politică. În cazul acesta, se naşte întrebarea logică: cum poate CNSAS să elibereze respectivele adeverinţe, ştiind pertinent (şi declarând aceasta în faţa camerelor de luat vederi) că oricând se pot ivi documente care să le infirme? • Înţelegem că, la rigoare, CNSAS, *dacă găseşte un document doveditor*, poate emite o hârtie care să ateste că cineva *a colaborat* cu Securitatea. Dar, dacă afirmă pe faţă că oricând e posibil să apară un document incriminator, cum poate domnul Onişoru să semneze o adeverinţă care, fără să menţioneze că poate exista un dubiu, îl declară irevocabil nevinovat pe cineva?

• **După cum vedeţi**, cuvântul „circ" e palid pentru ce grozăvenii se întâmplă pe la noi. Clovnerii vesele, clovnerii triste.

• Să vă spun una tristă. Domnul Homoc, din comuna Cladova, judeţul Timiş, are o pensie de urmaş de 400 lei pe lună. • Pentru persoanele pe care suma le aruncă în prăpăstiile nedumeririi, lămurim că 400 lei =1 cent (adică a suta parte dintr-un euro), sau 400 lei = 1,2 cenţi americani. • Aflând că mai marii finanţelor ţării, sub înţeleapta conducere a domnului Adrian Năstase, au hotărât să şteargă de pe bancnotele româneşti trei sau patru zerouri, ne întrebăm cum i se va mai da pensia domnului Homoc? Acum i se dă o dată pe an. Adică 5000 lei o dată pe an. • De anul viitor, s-ar putea să i se trimită pensia o dată la 10 ani. 50 de bani o dată la 10 ani.

• **Apropo de ştergerea zerourilor** de pe bancnote, să nu vă faceţi iluzii că, odată cu scăderea cifrelor, va creşte nivelul nostru de trai. Nici gând. • Optimiştii spun că nivelul de trai o să rămână pe loc. • Pesimiştii ....ştie toată lumea ce spun pesimiştii.

• **Să te mai miri**, în situaţia asta, popularitatea competentului nostru prim-ministru începe să-şi piardă din strălucirea calpă? • Ultimul sondaj CURS, efectuat pentru Fundaţia pentru o Societate deschisă, a avut rezultate alarmante (pentru unii; alţii nu le-ar considera astfel). Par examplu, mai mulţi i-ar prefera ca prim-miniştri pe domnii Stolojan sau Băsescu, lăsându-l la coada listei pe domnul Năstase. • Mai mulţi l-ar alege însă preşedinte pe Adrian Năstase, probabil gândindu-se că într-un asemenea post ar avea mai puţine şanse să mai adâncească distrugerea economiei ţării. Şi poate şi pentru că e o bomboană de băiat. • Un bombonel.

• Mare uimire trezeşte urcarea neabătută a domnului Geoană spre zenitul aprecierii electoratului. • În lipsă de papaşa Iliescu, bizonul mai că l-ar alege preşedinte pe capabilul ministru de Externe, probabil aşa, ca să nu-şi piardă obişnuinţa să vadă în capul bucatelor pe cineva care să-i aducă aminte de Securitate. • Paradoxal, totuşi 26% din amărâta noastră populaţie ar vota pentru PSD, partidul bogaţilor din ţara săracilor. • Alianţa PD-PNL vine repede din spate, cu 18% din electorat, care ar vota-o dacă alegerile ar avea loc săptămâna viitoare. • Cel mai senzaţional stă fantoma PNŢCD, căzută la un judicios 1%, la egalitate cu formaţia în care se zbânţuie vioi ceilalţi mari vinovaţi de pierderea tuturor speranţelor noastre, AP. Alianţa Perdanţilor.

• **Să mai zici că parlamentarii** noştri n-au inimă bună! • Tot cârâim, ba că-şi votează măriri de leafă, ba că-şi cumpără maşini şi birotică de lux pe banii statului, ba că sforăie sau dezleagă cuvinte încrucişate în timpul şedinţelor, ba că se îmbogăţesc cu neruşinare făcând matrapazlâcuri. • Şi ei, săracuţii, uite cât sunt de buni şi generoşi: au anunţat că vor să doneze altor instituţii ale statului 115 maşini de scris, cu care nu mai au ce face, dat fiind că le-au înlocuit demult cu aparatură modernă. • Ca în gluma populară: poftim, mănâncă mâncarea asta, că tot o arunc.

• **Ziarul *Capital*** îşi face iar vânzare mare, publicând cogeamite cărţoiul aurit în care tot românul se poate holba la cei trei sute cei mai bogaţi români din ţara săracilor. • Lectura operei poate fi instructivă, aşa, ca să vadă şi deconectaţii de la termoficare cine huzureşte în ţara românească. • Găseşti în lista asta tot soiul de personaje cunoscute din paginile ziarelor, şi mai ales paginile acelea care se ocupă de scandaluri şi infracţiuni, alături de diverse rubedenii apropiate ale dumnealor, care s-au împroprietărit oficial cu părţi mai mari sau mai mici din averile controversate ale taţilor, fraţilor sau unchilor lor. • Ca să nu ameţească bizonul în cazul în care îi vine ideea să citească cifrele averilor româneşti, mai apar peacolo şi cei o sută mai bogaţi oameni din lume, cu averi de miliarde de dolari. • Pe când şi la noi?

Telegrafist

DIN NOU VIESPARUL IRAKIAN

Doctrina Bush, război terorismului, lansată după 11 septembrie 2001, prevedea căutarea, găsirea şi pedepsirea teroriştilor oriunde ar fi ei. A urmat intervenţia militară în Afganistan şi în Irak. Dacă teroriştii trebuiau să ajungă în America pentru a omorî americani, doctrina Bush îi ajută să omoare americani la ei acasă, în Irak, unde, cu arme uşoare, atacă zilnic unităţile militare ale aliaţilor. Stăpânirea terenului este dificilă, militarii cad victime lunetiştilor, tancurile şi maşinile blindate, minelor, iar elicopterele sunt doborâte cu rachete sol-aer. Pentru a reduce pierderile, noua tactică a armatei americane constă în distrugerea caselor în care se bănuieşte că ar fi terorişti, prin rachete lansate din aer. Dacă războiul din Irak nu poate fi pierdut de americani, el nu va putea fi nici câştigat, războiul fiind larvar, avantajul tehnic nefiind determinat de lupta de gerilă care se practică acolo. Militarii şi oficialii americani trăiesc în perimetre închise şi bine păzite care sunt atacate zilnic cu rachete de anonimi, sau de atacatori sinucigaşi tot atât de anonimi. Populaţia irakiană, la început neostilă faţă de „liberatorii" lor, s-a radicalizat şi sentimentul general este că forţele anglo-americane sunt o armată de ocupaţie, iar lupta împotriva lor este o datorie patriotică. Ceea ce este mai grav pentru administraţia Bush este creşterea rezistenţei irakiene în condiţiile în care în Statele Unite se intră într-un an electoral, iar sondajul de opinie atestă o diminuare a popularităţii preşedintelui şi a politicii sale. Va reuşi puterea zdrobitoare a armelor americane să „pacifice" Irakul până la alegerile din SUA şi va putea economia americană să susţină multă vreme un război costisitor şi reconstrucţia unei ţări ca Irakul?

Nicolae Crăciun

NECESITATEA COMPROMISULUI SAU ÎNTRE RĂU ŞI MAI PUŢIN RĂU

Urmare din pagina 1

reforma economică. Revizuirea politică se face sub impulsul dorinţei de a ajunge la guvernare, concretizată prin propunerea de colaborare adresată Alianţei „Dreptate şi Adevăr". Votul pentru acest partid nu este recomandabil decât în măsura în care se întâlnesc în confruntare directă şi exclusivă un candidat P.R.M. cu unul din P.S.D.

Din cele trei posibile coaliţii evocate, una dintre ele ar avea urmări dezastruoase, aceea dintre P.S.D. şi Alianţa „Dreptate şi Adevăr". Această coaliţie ar legitima dominaţia P.S.D. asupra vieţii politice a ţării şi ar prelungi-o pe termen nedefinit. De asemenea, ar distruge statutul de opoziţie al A.D.A. şi ar consacra-o ca partener secundar în guvernarea P.S.D.

Un alt dezastru posibil ar fi improbabila coaliţie dintre P.S.D. şi P.R.M., nu din pricina „principiilor", care i-au mai reunit la guvernare după 1992 în formula „patrulaterului roşu", ci datorită adversităţii, am spune urii, între fraţi, fraţi ex-comunişti, care tocmai datorită originii comune marxist-leniniste şi a gâlcevii de familie se detestă.

A treia coaliţie posibilă, între A.D.A. şi P.R.M. ar fi mai aproape de interesul naţional, întrucât ar fi dominată de alianţa liberal-social democrată, iar P.R.M. ar fi obligat să-şi intensifice simpatiile proeuropene, aderenţa la capitalismul popular la care face referire în ultima vreme şi să practice o politică naţionalistă responsabilă.

Comunismul, care a dominat timp de jumătate de veac societatea românească, a dus la o asemenea ticăloşire a pretinsei elite care este clasa politică de astăzi, încât alegerea între bine şi rău nu este posibilă. Opţiunea politică nu poate fi decât între rău şi mai puţin rău şi acesta este sensul scurtei analize de mai sus. Opţiunea pe care o are poporul român este să aleagă cea mai puţin nocivă formulă politică, în aşteptarea unor vremuri mai bune.

Nicolae Henegariu

SATELE ŞI AGRICULTURA ROMÂNIEI

PROIECŢII ÎNTRE TRECUT ŞI VIITOR

Urmare din pagina 3

Ca atare, România va putea intra în Uniunea Europeană numai dacă este acceptată *aşa cum este,* deci grevată de aceste serioase probleme, creându-se gradual şi punctual soluţii care să modifice treptat societatea de status. Ca şi în cazul Greciei, este de aşteptat însă că va exista o diferenţă frapantă de cultură între România şi ţările occidentale, care va dăinui mult după integrarea ei. Dacă însă România nu va fi integrată, mai cu seamă din pricina problemelor puse de o agricultură necompetitivă şi a corupţiei la vârf, evoluţia ei va fi chiar mai dezastruoasă. O Românie cronic aplicantă, după modelul Turciei, înseamnă chiar mai mulţi ani de arbitrariu la dispoziţia elitelor de pradă, *care au ca principal obiect de activitate câştigul din concurenţa neloială.* Situaţia politică s-ar putea degrada înainte să se îmbunătăţească. Dacă însă elitele politice fac jumătate de pas, dând drumul măcar parţial statului din gheare, iar Uniunea, cealaltă jumătate, acceptând condiţii mai puţin stricte pentru intrarea României, şi printr-un miracol România ar accede în Uniune în jurul anului 2009, simpla biologie, prin decesul a cel puţin două milioane de ţărani până atunci, şi necesitatea unei competitivităţi mai mari a sectorului agricol vor elimina mare parte din ţărănimea dependentă. Locul statului va fi luat de oraşul recent; Nucşoara se va şterge, iar Scorniceştiul va dăinui. Acesta e viitorul.

Articol preluat din suplimentul* Aldine *al* României Libere *din data de 1 martie 2003,* Capitolul VIII, *care încheie studiul „Secera şi buldozerul. Scorniceşti şi Nucşoara. Mecanisme de aservire a ţăranului roman" de Alina Mungiu-Pippidi şi Gérard Althabe

PREŢUL INTRĂRII ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Preţul intrării în Uniunea Europeană pe care îl vor plăti statul român şi locuitorii săi este indicat cu competenţă şi răceală ştiinţifică de preşedintele Societăţii Academice Române, doamna Alina Mungiu, în textul mai sus reprodus „...simpla biologie, prin decesul a cel puţin două milioane de ţărani până atunci, şi necesitatea unei competitivităţi mai mari a sectorului agricol, vor elimina mare parte din ţărănimea dependentă". Acest tribut de fiinţe încă vii, tribut care i se cere poporului român în numele progresului economic şi intrării în Europa, este echivalent cu victimele autohtone ale celor două războaie mondiale şi incomparabil mai mare decât spărcuirea de către tătari, timp de un secol, a ţărănimii din Ţările Române.

De altfel, guvernul României s-a şi pus pe treabă, spitalele din zonele rurale şi din micile oraşe sunt în curs de desfiinţare, medicamentele nu mai sunt nici gratuite, nici compensate, iar pensiile agricultorilor au ajuns la 800.000 lei lunar, adică 22$. Banca Mondială consideră că sărăcia extremă se află situată la un venit de sub 2$ pe zi, iar ţăranul cooperatist român are un venit de 0,70$ zilnic, un „privilegiu" pe care ţăranii necooperatişti nu îl au. Clasa politică, guvern, opoziţie, de-a valma cu societatea civilă, văd ca o necesitate reducerea ţărănimii de la 40% din populaţia ţării la un procent cât mai mic; în Uniunea Europeană, modelul nostru, fermierii nu sunt în procent de 3% până la 5% din populaţia activă?

Este necesar acest genocid pentru a intra în Uniunea Europeană? Credem că există modele economico-sociale pentru cruţarea ţărănimii române şi care să ocolească marea exploatare agricolă, considerată singura eficientă şi rentabilă. Dezvoltarea intensivă a legumiculturii, viticulturii şi pomiculturii pe suprafeţe mici şi medii, agricultura ecologică, industrializarea locală a produselor agricole, toate mari consumatoare de forţă de muncă, nu epuizează soluţiile alternative la marea exploatare agricolă.

Între cele două războaie mondiale, ţărănimea a găsit modalitatea creşterii nivelului de trai în servicii cu orar prelungit, cum ar fi la căile ferate, sonde etc., care îi permiteau să-şi muncească şi pământul. Extinderea comunicaţiilor şi a informaţiilor va îngădui apariţia şi dezvoltarea unor servicii în mediul sătesc care vor face mai puţin fatală dispariţia populaţiei rurale şi va da o garanţie de stabilitate satului românesc. Eliminarea brutală a populaţiei săteşti, în special a celei de vârsta a treia, nu este numai o imoralitate şi o crimă, ci e mai rău, o greşeală, pentru că ziua de mâine nu va fi ca cea de azi şi nu ştim de pe acum natura şi amploarea sacrificiilor pe care ni le va cere.

HAPURI • HAPURI • HAPURI • HAPURI • HAPURI

• **Sondajul de opinie** inițiat de Institutul pentru Politici Publice ca parte a proiectului „Extremismul în România", realizat de The Gallup Organization România între 1-15 septembrie, pune întrebări pe care alte institute de sondare a opiniei publice le-au ocolit cu prudență:

—„Cât de bine credeți că ar fi pentru România să aibă un sistem politic democratic?", 0,9% răspund foarte bine, 4,3% bine, 35,7% rău, 43, 9% foarte rău, iar 15,2% nu știu sau nu răspund;

—„Cât de bine credeți că ar fi pentru România să aibă un regim militar?", 31,5% răspund foarte bine, 25,9% bine, 14,1% rău, 7,7% foarte rău, 20,8% nu știu sau nu răspund;

—„Cum considerați că trăiește majoritatea românilor în comparație cu acum 5 ani?", 53,8% răspund „mai prost", iar 13,9% mult mai prost;

—„Aveți încredere în cei mai mulți dintre oameni?", 55,3 răspund nu;

—„Nu contează că există legi, oricum cei de la putere fac ce vor ei", cred 80,1%;

—„În general oamenii care ajung să aibă un pic de putere încep să se uite de sus la ceilalți", cred 84,4%;

—„Partidele există doar ca politicienii să-și facă o carieră" consideră 68,5%;

—„În comunism oamenii aveau mai multă încredere în viitor", cred 66,9%;

—„Câtă încredere aveți în":

	multă	foarte multă
Biserică	38,7%	38,6%
Armată	47,5%	14,3%
Învățământ	44,1%	13,3%
Mass-media	43,5%	9,7%
Primărie	30,7%	4,8%
Poliție	29,2%	5,1%
Președinție	25,8%	5,7%
SRI	21,1%	5,2%
Guvern	19,5%	3,3%
Justiție	19,3%	2,7%
Bănci	16,9%	3,8%
Sindicate	11,7%	1,9%
Partide politice	7,9%	1,4%

—Repondenții sondajului se uită zilnic la televizor în proporție de 71,9%, ascultă radioul 48,6%, citesc ziare 18,5%, citesc cărți 8,1% și merg la teatru, concerte, cinematograf, expoziții o dată, de două ori pe lună 5,5%

—Încrederea în personalități este:

	multă	foarte multă
Patriarhul Teoctist	27,3%	15,2%
Președintele Iliescu	22,8%	9,1%
Premierul Năstase	22,4%	6,4%
Theodor Stolojan	19,3%	8,0%
Traian Băsescu	17,0%	6,5%
Vadim Tudor	13,0%	7,9%
Adrian Păunescu	11,9%	2,7%
Gheorghe Funar	9,5%	2,7%
Mădălin Voicu	6,4%	1,5%
Marko Bèla	3,4%	1,1%
Dan Voiculescu	2,4%	0,9%

—la data sondajului preferințele pe partide la alegerile parlamentare erau 43,2% pentru PSD, 20,0% PRM, 17,9% PNL, 8,9% PD, 5,7% UDMR, 1,4% PUR, 1,1% PNȚCD, 0,7% Acțiunea Populară. Procentele pe partide se referă la cei ce și-au exprimat intenția de vot, adică 56,3% din cei chestionați, 29,1% au fost indeciși, 10,7% nu ar fi votat, iar 3,9% nu au răspuns;

—pentru președinția țării 33,9% nu erau hotărâți, 8,7% nu ar fi votat, 3,5 nu au răspuns. Dintre cei care și-au exprimat preferințele, adică 53,9%, au optat pentru Adrian Năstase 23,9%, Corneliu Vadim Tudor 23,0%, Ion Iliescu 18,2%, Theodor Stolojan 18,1%, Traian Băsescu 10,4%, Emil Constantinescu 1,4%, Gheorghe Funar 1,0%, Mircea Geoană 1,0%, iar restul de alte 9 nume propuse au avut procente nesemnificative;

—prin redistribuirea intențiilor de vot pentru Iliescu, căruia Constituția nu-i mai permite să candideze, situația principalilor candidați devine următoarea: Adrian Năstase 33,9%, Corneliu Vadim Tudor 26,0%, Theodor Stolojan 20,2%, Traian Băsescu 11,6%;

—serviciul militar obligatoriu este dorit în continuare de 57,9% din repondenți, iar 34,7% se pronunță împotrivă;

—pedeapsa cu moartea pentru infracțiuni grave este cerută de 48%, împotrivă se pronunță 42%;

—la întrebarea dacă „homosexualii trebuie acceptați ca orice altă persoană", 41,3% răspund da, iar 44,9% nu.

• **Sondajul IMAS comandat** și dat publicității la sfârșitul lunii octombrie de PSD conține date favorabile partidului de guvernământ și, tocmai de aceea, suspecte. Iată-le:

—încrederea în oamenii politici ar fi de 46 puncte pentru Mircea Geoană, scos cu forcepsul din anonimat, urmat de Adrian Năstase cu 43,9 puncte, Ion Iliescu 42,7, Theodor Stolojan 37, 9, Traian Băsescu34,4, Corneliu Vadim Tudor 24,9;

—alegătorii ar vota PSD 48,7%, Alianța PNL-PD 25,8%, PRM 17,3%;

—țara se îndreaptă într-o direcție greșită 37,6%, bună 32,6%, nicăieri 26,3%;

—situația economică este la fel cu cea de anul trecut 39,3%, mai proastă 30,4%, mai bună 16,8%;

—nivelul de trai este nesatisfăcător pentru 37,2%, foarte nemulțumiți sunt 24,2%, nici mulțumiți nici nemulțumiți sunt 20,7%;

—nivelul de trai va rămâne același în anul viitor, cred 42,1%, se va îmbunătăți 22,7%, se va înrăutăți 21,8%;

—performanța actualului guvern față de cel anterior este la fel pentru 43,4%, mai bună 29,9%, mai rea 22,1%;

—încrederea în instituții este:

Biserica	90,1 puncte
Armata	76,1 puncte
Mass-media	65,6 puncte
Președinția	49,1 puncte
Poliția	43,9 puncte
SRI	42,7 puncte
Primăria	41,5 puncte
Justiția	37,3 puncte
Guvernul	33,8 puncte
ONG	26,4 puncte
Parlamentul	26,2 puncte

—modalitatea de a investi economiile la români sunt:

într-o afacere	38,9%
depunere bancară	20,4%
valută	9,3%

• **Consumul de alcool** la români constituie obiectul studiului pe care Institutul Național de Statistică l-a publicat. Rezultă că 16% din români consumă în mod obișnuit băuturi alcoolice. 60% din populația țării consumă cel puțin o dată pe săptămână apă minerală și băuturi răcoritoare, pe când 38,2% preferă berea. Vinul este consumat frecvent de peste un sfert din populație, iar una din 6 persoane consumă în mod frecvent băuturi tari. Apa minerală și răcoritoarele se beau mai mult la oraș, 70%, vinul și alcoolurile tari sunt băute în special la sate, vinul 30%, băuturi tari 22%.

• **Un raport al Băncii Mondiale**, dat publicității la 4 noiembrie, arată că proporția săracilor s-a redus în România de la 35% în anul 2000 la 29% în anul acesta. Sărăcia este mai răspândită în mediul rural, 67% din totalul populației sărace, și geografic este situată preponderent în nord-estul țării unde locuiește 25% din populația săracă și 30% din cea extrem de săracă. 35% din săraci mănâncă sub minimul caloric necesar zilnic, 30% trăiesc înghesuit, adică 3 sau mai multe persoane într-o cameră, din care jumătate nu au apă curentă și peste 70% nu au baie. Acestea se referă la sărăcimea urbană, populația rurală, aproape în totalitate, fiind lipsită de WC și baie.

• **Aceste cifre sunt contrazise** de CIA (Central Intelligence Agency) care în analiza sa pe anul 2002 constată că România se află pe locul 208 din 219 țări în privința inflației (22,5%), înaintea Turciei, Argentinei și Irakului. Din această pricină și din altele, CIA consideră că 44,5% din populație trăia sub pragul de sărăcie în 2002, situație mai rea decât în Togo 32% sau Uganda 35%. Pragul de sărăcie definit de Banca Mondială este de 4$/zi, iar în România anului 2002 venitul mediu zilnic al unui pensionar era de 1,5$, în timp ce un salariat câștiga zilnic 4,65$. În același an 2002, numărul salariaților era de 4 milioane iar cel al pensionarilor de 6,1 milioane.

• **Sondajul Eurobarometru** realizat de EOS Gallup Europe între 8-16 octombrie în cele 15 țări din Uniunea Europeană răspunde la întrebarea „Care țări sunt o amenințare pentru pacea lumii?" Spre surprinderea și indignarea israelienilor și americanilor răspunsurile celor 7515 intervievați au fost:

Israel	59%
Coreea de Nord	53%
Iran	53%
SUA	53%
Irak	52%
Afganistan	50%
Pakistan	48%
Siria	37%
Libia	36%
Arabia Saudită	36%
China	30%
India	22%
Rusia	21%

Întrebarea a fost „deschisă", repondenții putând indica unul sau mai multe state.

• **Rezerva internațională** a BNR era la sfârșitul lunii octombrie de 8 miliarde de euro, din care rezerva valutară atingea 6,9 miliarde euro, iar rezerva în aur 1,1 miliarde euro.

• **Producția industrială** a fost cu 3,3% mai mare decât în aceeași perioadă a anului precedent. Industria prelucrătoare a realizat un plus de 4% față de anul precedent, iar cea de producție a energiei electrice, termice și gaze 5,3%.

• **Numărul șomerilor** la sfârșitul lunii septembrie a fost de 608.800 persoane, rata șomajului fiind de 6,5%. Rata redusă a șomajului este pusă pe seama unei metodologii neacceptate de specialiștii UE care consideră cifrele publicate de Institutul Național de Statistică o încercare de camuflare a șomajului real care, după criteriile statistice occidentale, ar depăși 10%.

• **Veniturile în anul 2002**, potrivit statisticii Fiscului anunțate de secretarul de stat Neculae Plăiașu au fost:

—1.965.000 persoane, adică 68% din contribuabili au realizat venituri declarate anuale de sub 23 milioane lei, adică 58$ pe lună;

—646.000 persoane, adică 22,4% din contribuabili, au avut venituri între 23 și 58 milioane lei, o medie a venitului lunar de 146$;

—79.300 persoane, 2,75% din contribuabili, au declarat venituri anuale între 93 și 130 milioane lei;

—80.469 persoane, 2,79% din contribuabili, au avut venituri anuale între 130 și 300 milioane lei;

—1.700 persoane, adică 0,06% din contribuabili au avut venituri anuale de peste 1 miliard de lei. Dintre ei, 1088 sunt din București și au declarat o medie anuală de venit de 1,88 miliarde lei;

—persoanele cu venituri a căror impozitare tinde către zero reprezintă 4% în contribuabili.

• **Salariul mediu brut** a crescut în septembrie cu 1,7% ajungând la 6.763.882 lei, iar cel net, cu o creștere de 1,5%, a atins 4.881.658 lei. Creșterea salariilor în luna septembrie a fost mai mică decât rata inflației de 2,1%.

Editor: **Editura Vremea**, Registrul Comerțului, nr. 40/3296/1991
Adresa: Str. Constantin Daniel nr. 14, Sector 1 București.
Cod poștal: 71121
Telefon: 3358131; fax: 3110219
e-mail: vremea@fx. ro
http://www.edituravremea.ro
Directorul publicației: **Nicolae Henegariu**
Redactori: **Silvia Colfescu**, **Maria Giugariu**, **Corneliu Tomescu**
Corespondenți externi: **Aurel Sergiu Marinescu (New York)**, **Liviu Vălenaș (Nürnberg)**
Secretariat: **Silvia Voinea**
Tiparul: **S.C. Tipografia FED**
ISSN – 1454-2579